

Mythologia, Venise, 1567 - VI, 16 : De Ixione

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[73\] : De Ixione](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VI

[Mythologia, Francfort, 1581 - VI, 16 : De Ixione](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VI

[Mythologie, Paris, 1627 - VI, 17 : D'Ixion](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VI

[Mythologie, Lyon, 1612 - VI, 16 : D'Ixion](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - VI, 16 : De Ixione, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 14/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/888>

Copier

Présentation du document

PublicationVenise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) ,
Res/4 Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination186v°-188r°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Ixion](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

Mythologiæ

flauit, ceterosque illarum pericia antecelluit, sed etiam Doricæ musicæ potest, geminarumque ciliarum fuit inuentor, sicut Amphion Lydiæ, ut testatur Plut. in libro de Musica. fama est igitur Marsyam vbi cum Apolline decertans victus fuisset, de pinu arbore propinqua fuisse suspensum, & exco-
riatum, ut testatur Nicander in his carminibus;

Πάλλας καὶ πύτυν γαίῳ ἀπὶ δάκρυα τρυῖται

Marsyem, ἥχεται φύλλῳ ἀπὸ φλόα δάκρυα γαίῳ

Sæpius & lacrymas de pinu tristis ademit

Marsyæ, vbi Phœbus nudauit cortice membra.

- 10 E pelle Marsyæ vtris factus fuit, quem in Celenorum ciuitate fuisse scribit Herodotus in Polymnia hoc pacto; *ἡ δὲ ἱστορία διαφέρει τῶν ἄλλων περὶ τὸν ἄνθρωπον, ὃν αὐτοὶ περιούμιον, περιούμιον δὲ καλεῖται, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἀσπόμενοι μακάρεσσι περὶ αὐτὸν, καὶ ἰσχυροὶ καὶ ἰσχυροὶ ἢ μακάρεσσιν. τῶν δὲ ἄλλων τὸν καὶ οὐ καταγράφεται. ἡ δὲ αὐτοῦ τῶν καλεῖται ἀσπόμενος, ἡ τῶν μακάρεσσιν ἰσχυροὶ, ἡ τῶν καὶ τῶν ἀλλῶν μακάρεσσιν ἀσπόμενος, ἡ τῶν καὶ ἀσπόμενος, τῶν δὲ καὶ ἀσπόμενος, ἡ τῶν ἀσπόμενος ἰσχυροὶ, ἀσπόμενος.* Illi postea quam Halym traiecerunt fluium Phrygiæ, per ipsam profecti Celenas adierunt: vbi scatent fontes Mxandri fluii, & al-
terius non minoris Mxandro, cui nomen est Catarrhactes. hic oritur è foro Celenorum, & in Mxandrum insluit: vbi est etiam Sileni Marsyæ vtris in ci-
uitate Iulpenus. est enim sermo Phrygum quod is de Marsya ab Apolline excoriato fuit suspensus. Dicitur ea de causa vniuersis ribicinibus deinde iratus fuisse Phœbus, quem Sacadæ opera placatum postea fuisse memorat, cum is primus Delphis Pythium cantum cecinisset. Quid per hanc fabulâ significare voluerint antiqui, manifestum omnibus esse arbitror, quoniam dictum fuit ad superbiorum, & nimis elatorum animorum deprimendam temeritatem multas fabulas fuisse inuentas, quibus etiam consolandis illis, qui molestiarum & calamitatum cumulis obruuntur, vti licet. nam vt Deus in temerarios animaduertit, ita viros bonos aliqua calamitate oppressos adiu-
uat, quod & ipsum per fabulas antiqui nobis tradiderunt. Cretheis enim
30 Hippolyti filia Acasti vxor cum capta fuisset Pelei desiderio, neque tamen Peleo vt secum congregaretur persuadere posset, illum apud Acastum, quia suam pudicitiam tentasset, accusauit. Hunc Acastus secum habens ad verticem Pelei montis adduxit, & vinctum feris laniandum reliquit, vt scripsit Diognetus in rebus Smyrniæ. Verum eius innocentix misertus Iupiter ensem illi per Vulcanum misit, quo se à feris tueretur: deinde cum in vibem venisset paucis comitantibus Acastum debellauit, & imperio ipse potius est, vt igitur non est viri sapientis aduersus diuinam Dei voluntatem ob præsen-
tem felicitatem & opulentiam insurgere, sic in rebus aduersis non est ceden-
40 dum viribus tempestatis, sed in vtrisque certa animi moderatione vti con-
uenit. nunc de Ixione dicamus.

De Ixione.

Cap. XVI.

ENimvero multo his sceleratior fuit Ixion Phlegyx filius, vt sensu En-
ripides; vt Aeschylus, Antionis; vt Pherecydes, Pisiones & Acibonis;
vt verò alii Martis, & Pisidices. Hic enim Diam filiam sinei, vel, vt alii
maluerunt, Deionei, vxorem duxit; cum pollicitus esset se multa munera
socco mox esse daturum. verum cum ad illa accipienda venisset Deioneus,
hunc

hunc Ixion in foueam carbonariam, quam tenuissimis tabulatis superius igne interius occultato instrauerat destruxit. cum illum ob eam eadem furor inuassisset, neque ullum vel Deorum vel hominum reperiret, a quo expiaretur, quia primus is ausus esset in affinitate coniunctum, manus inferre, Iupiter non solum eius misericordia captus illum expiasse dicitur, sed etiam in cœlum acceptum liberaliter tractasse, & a secretis constituisse. hic igitur pro tanta Iouis in se liberalitate ac munificentia, Iunoni stuprum ferre conatus est: quod cum illa Ioui significasset, non facile credidit Iupiter, quippe cui Bellerophonis, & Hippolyti casus essent cogniti; sed rem palam oculis intueri voluit. dicitur igitur nubem in Iunonis formâ coegisse, quam Ixioni obiecit cum qua congressus Centauros suscepit. ob id facinus cum gloriaretur Ixion, passimque eblacteraret, ac eam, quam aduersus Iouem commiserat, turpitudinem tacere non posset, fuit e cœlo ad inferos ob suam loquacitatem deiectus. hic rotæ ferreæ fuit alligatus, circa quam angues complures conuoluebantur, perpetuoque rotæ cum uolutæ motu agitabatur, ut nunquam posset quiescere: q̄ significauit Virg. lib. 3. Georg. in his;

Inuidia infelix forias, æmneq; seuerum
Cocyti metuet, tortosq; Ixionis angues,
Immanemq; rotam. Et Tib. lib. 1.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi

Verfantur celeri noxia membra rota.

Memorix prodidit Strabo lib. 9. Phlegyam, non patrem, sed fratrem fuisse Ixionis, cuius filius fuit Pirichous, & Chiron, & alii. Hæc summatione ea sunt, quæ de Ixione scripta apud antiquos inueniuntur: nunc quæ explicatio his attribuitur vestigemus. Zezes grauissime Pindarum, ac Palæphatum philosophum exagitat, tanquam vel sibi domesticam supellectilem furati sint, vel Deorum immortalium templa spoliarent. Pindarum quidem, quia dixerit, quod ubi Ixion cum nube ab Ioue summissa concubuiſſet, filium p̄genuit sine Gratiis Hyperphialum, qui rem habuit cum equabus Magnelis in Pelio monte, ex quibus natum est genus partim matribus, partim patri simile. At Palæphatum, quoniam Centauros dixit appellatos filios Ixionis, quia cū tauri agrestes in Thessaliam venientes fruges deuastaret; tum iuuenes fortes equos ascendentes in tauros impetum fecerūt, ac stimulis pupugerūt. cum vero eos agrestes procul fuissent conspicati, exultimātū superna parte homines, inferiore equos esse, quia nemo equum ante id tempus conscēderat, & quia tauros illos pungentes vidissent Centauros appellasse, quæ quo pacto tantum abhorreant ab antiqua simplicitate, & credulitate hominum, non video. At quā absurdam ipse postea attulit expositionem Dii boni. Dicit enim Nubem seruam fuisse vocatam apud Pharaonem, quam Ixion pupugerit, & ex ea nam sit Centaurorum genus, qui a pungenda aura seu nube ita sint dicti. Quis vnquam per Deos immortales pūgere in rebus Veneris usurpauit? neque illud sanè satisfacit, quod nititur in Græcorum fabulis modo Aegyptiorum, modo Chaldeorum exemplis illas comprobare; cum multo magis etiam moribus, & sacrorum ritibus hæc loca distarent inter se, & consuetudine orationis, quā vel vellium forma, vel regionum intervallo. Quod si Aura apud Pharaonem serua vocabatur, aut oportebat in ea regione fabulam hanc fuisse inuentam, aut ostendere illam in Thessaliam venisse, aut de his melius est tacendum, quā dicere illa, quæ nesciuntur.

Quod

Mythologia

- Quodd Ixion infidias forero struxerit, id historicè dictum est; & poenitentia deinde captus dicitur furore mentis fuisse correptus. Id homicidium cum primum commissum fuisset inter coniunctos, nemo eius consuetudinem aut amicitiam expetebat; quare de patria profugere coactus est: & à Rege quodam (nam Ioues Reges omnes ob recentem Iouis memoriam dicebantur,) perbenigne acceptus expiatus fuit, & à secretis creatus, quare hæc narrata sunt, ut de Ioue. Hactenus mihi convenit cum Zeze: quia hæc ad historiam narrationem spectare cenſeo. Huius Regis vxoris pudicitiam clam tentasse dicitur Ixion, quod illa graviter ferens rem interim dissimulans aperit marito. Is non facile credens vxori rem oculis tenere voluit: tum mulierculam quæ Nephelè vocabatur instruxit pro vxore, ac vxori mandauit, ut iuberet eum in certum locum statuta hora noctis conuenire, quod eum præstolaretur. Is igitur, ut statutum fuerat, veniens, pro vxore Regis cum serua rem habuit, ex qua natus est Imbrus is, qui primus Centaurus fuit vocatus. Postea vero dicti sunt Centauri non solum illi, qui ab Ixione originem duxerunt, sed plerique in Thessalia ad Pelium montem habitantes, quod in taurorum morem in hostes impetum facerent, essentque propè in re militari furibundi. Hi primi equos celetes atque desultores, ut aiunt, conscendere, & pugnare ex equo inuenerunt, cum signa etiam ab ipsis Lapithis, & ephippia, & omnis equestris supellex fuisset inuenta. Inde fabulosè dictum est Ixionem à Ioue expiatum in cælum fuisse acceptum, & Iunonis tentasse pudicitiam, & ob eam causam ad inferos detrusum. Nam ob cognitam temeritatem fuit Ixion à secretis remotus, ex aulica familia deiectus & miserrimus omnium factus, cum perpetua ramen ambitione, gloriæque vexaretur. Cum vero ex illa nascatur inuidia necessario, ideo dictus fuit ad inferos detrusus, rotæque perpetuo motu circumuolutæ inter serpentes alligatus; quæ narratio non parum in inuidos & ambitiosos homines conuenit, ut ait grauissimus autor Plutarchus in Agide & Cleomene hoc pacto; *ὅτι ἀτίμως τῆς ἐξ ἐκείνης ἐκφυγῆσαι πρὸς τοὺς φιλοδοξοῦντες ὅτι ἐπὶ τῷ Ἰξίον μύθε, οὗ δὲ ἀσθένει τῆς ἐκείνου ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καὶ τῶν αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς μεταβάλλουσιν. καὶ γὰρ ἡμεῖς τῆς ἀρετῆς ἀποστρέφονται καὶ τῇ δόξῃ ἐκτρέφονται, καὶ ἐκείνην πρὸς ἡμᾶς μεταβάλλουσιν, ἀλλὰ οὐδένα καὶ πρὸς πολλὰ πρᾶττεται, ἀλλὰ τὴν ἀλλὰ ποιεῖ φρονεῖν, ὅτι καὶ πάλιν ἐκκαταδύσονται.* Non absurdè sanè, neque imperitè in ambitiosos Ixionis fabulam conuenire non nulli arbitrati sunt: quod is Nubem pro Iunone compresserit, atque ita natum esse Cætaurorum genus. Nam qui gloria tãquam imagine quadam virtutis alliciuntur, illi nihil sincerum, nihilque laudabile, sed multa illegitima & absurda agant, necesse est, multisque agitationibus ferantur, cupiditatibus, & omnibus animorum affectibus obsequentes. Illi enim, qui pro virtute gloriam ex quibusvis rebus consecuntur, aut qui pro vera sapientia falsam amplectuntur, multa indecora faciant oportet; quare monstro similes Centauri ex nube nascuntur. Er quoniam nullus eorum status est diuturnus, qui per illegitimas artes ad honoris apicem gloriæque contenderint, idcirco remotus à secretis, & ad inferos detrusus fuit Ixion, ubi perpetua poena præteritorum recordatione scilicet, discruciat. Ego sanè non minus præclaram illam explicationem huius fabulæ censuerim, quàm vir optimus compater meus Thomas Philologus Ravennas Eques in mediũ attolitur, vir sane & magnificentia & liberalitate propè Regia, & doctrina nõ mediocri; cuius ingenio mirificè delector: tantò grauius scilicet iure optimo supplicium esse

se Ixionis, quàm ceterorum omnium, qui apud inferos torquentur; quantò maiora hic beneficia à Deo acceperat: quoniam id præclare scriptum est, *9* cui plus remittitur, is plus debet. Hoc est fabulam hanc ideo fuisse fictam, ut per hanc significarent antiqui maximè omnium vitiorum inuisam esse Diis immortalibus acceptorum beneficiorum obliuionem: atque id etiam multò magis cum quis non modo obliuiscitur, sed etiam injurias infert pro beneficiis; quod scelus vindicem esse Deum deniq; experitur. Ac de Ixione satis, nunc de Sisypho dicatur.

De Sisypho.

Cap. XVII.

10

Sisyphus cuius filius fuerit non patet, què tamen nonnulli Aeoli fuisse arbitraci sunt, cum illum Ouidi. & Horat. & Home. lib. 7. Iliad. ita Aeolidem appellauerit;

Σίσυφος Αἰολίδης, ὃν ἄρα γλαῦκος τίνας οἶτε.

Sisyphus Aeolides, Glaucus de semine cuius editur.

Nam interpres Apollonii *ὃς δὲν Αἰόλῳ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν Αἰόλων*, non ab Aeolo scilicet, sed ab iis qui genus ducunt ab Aeolo, Sisyphum Aeolidem vocatū fuisse existimauit. Fuerunt qui putarint Meropen vnā ex Pleiadibus illi nup- *20* sisse, de qua ita inquit Ouid. in 1. Fall.

Septima mortali Merope tibi Sisyphæ nupsit.

Ex qua Glaucum, qui etiam Taraxippus vocabatur, qui fuit in Isthmo in hippodromo ab equis discerpis, & Creontem suscepit. Habuit ex aliis et feminis alios filios, Therlandrum, Ornytionem, Alnum, Porphytionem, aliosque complures: atque Ephyrā ciuitatem Peloponnesi habitauit, ut testatur Homerus Iliad. 7.

ὅτι Αἰόλῳ ἰσχυρὸν θυγῶ Σίσυφῳ ἰσχυρότερον.

Ἰσχυρὸς Σίσυφῳ ἰσχυρὸς ἔστω, κερδαλέον δὲν Αἰόλων.

Est Ephyre vrbs Argi vicina feracis equorum, *30*
Sisyphus hic habitat, cuius prudentia mira est.

Hunc astutissimum omnium mortalium fuisse memorant; quippe cū Autolycei sua tempestate insignis & nobilis latronis, qui non solum iureiurando, sed etiam præligiis ita homines decipiebat, ut alias res pro aliis caperent, fallacias repulerit. Cum enim greges Sisyphi, qui tunc imperabat Corinthi, Autolycus aliquando occultasset, illosque mutatos reddere conaretur, frustra id egit; quoniam his gregibus Sisyphus suum nomen sub vngulis vna litera contentum inuulerat. Id ubi vidisset Autolycus amicitia contraxit cum Sisypho, atque illi Anticleam filiam in matrimonium dedit; ex quibus nata est filia eiusdem nominis, quam Laertes pater Ulyssis postea vxorē duxit, de qua ita Home. meminit lib. 4. Odyss. *40*

ἡ δὲ δὲ ἐπὶ θυγῶν μετρίῃ κατακείνουσιν,

ἡ δὲ δὲ ἐπὶ θυγῶν μετρίῃ κατακείνουσιν.

τὴν ζωνὴν κατέχευε τὴν δὲ ἰλίου ἱππῶν.

Atq; anima accessit defunctæ deinde parentis
Anticleæ alto Autolycei de semine natæ.
Quam viuam liqui cum sacræ moenia Troiæ
Accessi.

Fama